

**OBIEKTYWIZACJA POSTĘPOWAŃ PRZED MIĘDZYNARODOWYMI ORGANAMI
SĄDOWYMI I ARBITRAŻOWYMI NA PRZYKŁADZIE INSTYTUCJI ZARZUTÓW
WSTĘPNYCH**

(popularnonaukowe streszczenie projektu)

Projekt naukowy ma na celu zbadanie i wyjaśnienie praktyki międzynarodowych organów sądowych i arbitrażowych polegającej na przypisaniu obiektywnego znaczenia zarzutom wstępnym. Kluczowym założeniem projektu jest dokonanie powyższej analizy w kontekście problematyki konstytucjonalizacji prawa międzynarodowego. Zarzuty wstępne można określić jako narzędzie proceduralne, z którego mogą korzystać państwa, w sytuacji, gdy zostają pozwane przed międzynarodowe organy sądowe lub arbitrażowe. Skuteczne wniesienie zarzutu wstępnego powoduje, że dany organ międzynarodowy nie tylko nie może wydać decyzji merytorycznej (w przedmiocie sporu), ale że wstrzymana jest jakakolwiek dyskusja odnośnie meritum. Prowadzi to niejednokrotnie do sytuacji, w której nie ma możliwości, by dany organ sądowy lub arbitrażowy rozstrzygnął o odpowiedzialności międzynarodowej państwa. Zarzuty wstępne uznawane są za prawo podmiotowe państwa w procedurze przed organami sądowymi lub arbitrażowymi. Ich pierwotna funkcja polega na ochronie interesów suwerennie równych państw. Obok tej subiektywnej (i podstawowej) funkcji, niektóre międzynarodowe organy sądowe zaczęły przypisywać zarzutom wstępnym znaczenie obiektywne, postrzegając je już nie tylko jako gwarancje ochrony suwerenności państwa, ale jako ważny element pozwalający na właściwe realizowanie wykonywanej przez nie funkcji sądowej. W ramach projektu zostanie dokonana porównawcza analiza praktyki różnych międzynarodowych organów sądowych i arbitrażowych pod kątem wskazania konkretnych przypadków obiektywizacji zarzutów wstępnych, jej uzasadnienia, form i metod oraz skutków. Ważnym elementem badań będzie identyfikacja wspólnych wartości, które są realizowane w ramach obiektywizacji zarzutów wstępnych. Uzyskane wyniki badań będą następnie poddane analizie w perspektywie konstytucjonalizacji prawa międzynarodowego. Jest ona jednym z fundamentalnych problemów dotyczących prawa międzynarodowego, nad którymi toczy się obecnie debata akademicka. Na potrzeby projektu konstytucjonalizacja prawa międzynarodowego rozumiana jest w sposób szeroki, zakładając, że chodzi tu o ograniczenie roli partykularnych interesów państw jako czynnika kształtującego międzynarodowy porządek prawny przy jednoczesnym stwierdzeniu, że porządek ten powinien odzwierciedlać i chronić wartości wspólne. Założeniem wstępnym projektu jest to, że tak rozumiana konstytucjonalizacja prawa międzynarodowego może dotyczyć również kwestii proceduralnych. Nadrzędną wartością wspólną, którą powinna znaleźć odzwierciedlenie i ochronę w postępowaniach przed międzynarodowymi organami jest sprawiedliwość. Wskutek projektu możliwe będzie wskazanie, w czym sprawiedliwość się dokładnie wyraża, a więc jakie elementy składają się na to pojęcie w wymiarze proceduralnym.